

Vyvráždění Vršovců (1108)

1

Vršovci byl český raně středověký velmožský rod, který v 11. století a na počátku 12. století významně ovlivňoval dějiny přemyslovského státu. Vršovci bývají vedle Munců a Těptičů uváděni jako příklad tzv. rané šlechty. Patří mezi nejmocnější rody. V dějinách se objevují poprvé v roce 995, když se manželka jednoho z Vršovců, která se dopustila cizoložství, uchýlila k biskupovi Vojtěchovi z rodu Slavníkovců a on jí (proti dosavadnímu zvyku, aby vlastním mužem byla státa) vzal pod svou ochranu. (viz Palackého i Tomkovy dějiny). Vršovci byli dáni Vojtěchem do klatby a zanevřeli proto na rod Slavníkovců.

1. generace

Bořivoj I. Přemyslovec
(† 888/889)
historicky doložený
1. kníže po 867- 888/889

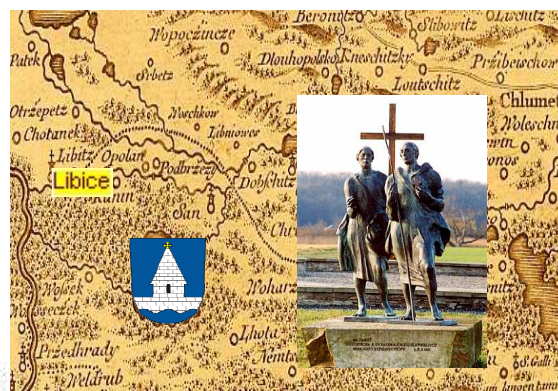
2. generace
Vratislav I.
(† 921)
3. kníže 915-921

3. generace
Boleslav I.
(† 972)
5. kníže 935-972

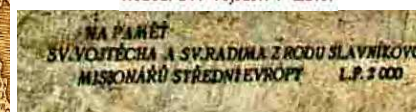
4. generace
Boleslav II.
(† 999)
6. kníže 972-999

sousoší sv. Vojtěcha a Radima Slavníkovců v Libici nad Cidlinou

kostel sv. Vojtěch v Libici

NA PAMĚT SV. VOJTĚCHA A SV. RADIMA Z RODU SLAVNÍKOVŮ
MISIONÁŘŮ STŘEDNÍ EVROPY
L.P. 1000

kostel Nanebevzetí Panny Marie ve Vraclavi

Složitě byly i vztahy svatého Vojtěcha a přemyslovského knížete Boleslava II. Vedly až k Vojtěchovu dvojím opuštění vlastní diecéze. Do Cech se potom druhý pražský biskup vrátil v r. 992, když mu kníže postoupil určité pravomoci, které souvisely s jeho úřadem, například vybírání desátků. Na svátek sv. Václava (28.9.) 995 vydal **Boleslav II.** ale osudný příkaz k dobytí Libice a tím i k vyvrácení tohoto slavníkovského centra.

Útok vedl jménem Přemyslovců

Vršovci, kteří byli tehdy ještě na výsluní politické moci.

Vyvráždění Slavníkovců

paradoxně představovalo

podstatný krok

k sjednocení celých Čech pod

vládou pražských knížat. Ještě zde

však byli právě **Vršovci**. Dávají o sobě opět výrazně vědět ve chvíli,

kdy je české knížectví na přelomu tisíciletí v hluboké krizi a 3 synové

Boleslava II. - **Boleslav III.**, **Jaromír** a **Oldřich** - vedou bratrovražedný boj,

do něhož zasahuje polský kníže Boleslav Chrabrý. Možná Vršovci vycitili

svou velkou příležitost převzít

moc v Čechách. Zle na to

ale doplatili. Poprvé

9.2.1003, kdy **Boleslav III.**,

vydává pokyn k jejich

vyvráždění (včetně

svého zetě). Podruhé

je zdecimoval krutý

útok roku 1014.

přemyslovská orlice

5. generace
Boleslav III.
(† 1035)
7. kníže 999-1002 a 1003

5. generace
Jaromír
(† 1035)
9. kníže 1003, 1004-1012 a 1033-1034

5. generace
Oldřich I.
(† 1034)
11. kníže 1012-1033 a 1034

6. generace
Břetislav I.
(kol. 1002-1055)
12. kníže 1034-1055

znak českých králů

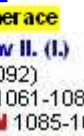
pomník Vršovcům na vrcholu valu hradistě Vraclav

7. generace
Spytihněv II.
(1031-1061)
13. kníže 1055-1061

7. generace
Vratislav II. (I.)
(† 1092)
14. kníže 1061-1085
1. český král 1085-1092

7. generace
Konrád I. Brněnský
(kol. 1035-1092)
15. kníže 1092

7. generace
Ota I.
(† 1087)
kníže olomoucký

8. generace
Břetislav II.
(† 1100)
16. kníže 1092-1100

8. generace
Vladislav I.
(† 1125)
19. kníže 1109-1117 a 1120-1125

8. generace
Bořivoj II.
(kol. 1064-1124)
17. kníže 1101-1107 a 1117-1120

8. generace
Soběslav I.
(kol. 1090-1140)
20. kníže 1125-1140

8. generace
Litold
(† 1112)
kníže znojemský

8. generace
Svatopluk
(† 1109)
18. kníže 1107-1109

26. X. 1108.
PAMÁTCE
RODU
VRŠOVŮV.
1908.
12. VII.

erb Vršinů

připomínka
rodu
Vršovců
v roce 1908
a v roce 2008

900 let

výročí vyvráždění
čelních představitelů
rodu Vršovců

Tenkrát na hradě
Vratislavi

26. – 28. září 2008

Vršovcům trvalo bezmála celé století, než se vzpamatovali a mohli zasáhnout ve chvíli, kdy se opět přemyslovské knížectví ocitá v krizi v důsledku bojů mezi dědici **Vratislava II.** V roce 1096 přišel kníže **Břetislav II.** při tažení do Polska na stopu piklů Vršovců **Mutiny** a **Božeje**, kteří byli vyhnáni ze země a uchýlili se do Polska. O čtyři roky později je **Břetislav II.** při lovu zavražděn - prý Vršovci - a **Mutina** a **Božej** se mohou vrátit do vlasti. Místo vděčnosti k **Bořivojovi II.** se však přidávají na stranu jeho soupeře **Svatopluka**, který se roku 1107 ujímá vlády. Když poté v létě 1108 odjžděl na válečnou výpravu do Uher, svěřil správu země Vršovci **Mutinovi** a svému příteli a bojovému druhu **Vackovi**. Nepřítomnosti knížete využili Poláci a v čele s **Bořivojem II.** a spadli do Cech a zle je poplenili. **Mutina** a **Vacek** před přesilou ustoupili. **Svatopluk** spěchal domů a na hradě **Vraclav** se setkal s **Mutinou** i **Vackem**, který vinu „shodil“ na **Mutinu**. A tak druhý den - 27.10. 1108 se vše stalo: Kníže **Svatopluk** vyčetl **Mutinovi** jeho zradu a se slovy „Všem nám odporný rode a bohům protivné plémě, ničemní synové Vršovci, našeho rodu domácí nepřátelé!“ ho nechal katem i s jeho dvěma syny zabít. Potom přikázal povraždit celý rod - zemřelo tehdy na tři tisíce mužů, žen i dětí.

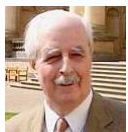

Několik **Vršovců** uprchlo do Polska a Uher a zřejmě někteří zůstali i v Čechách. A ti zbylí Vršovci dokázali do konce 12. století v podstatě získat zpět některé dřívější pozice. Jarohněv byl kastelánem v Zatici v období mezi roky 1146 až 1177. Jeho bratr Nemoj II. se zase stal nejdříve kastelánem v Litoměřicích a kolem roku 1160 byl i královským komorníkem. Přibližně v té době byl komoří 2. českého krále **Vladislava II. Přemyslovce**. Markvart, první zaznamenaný předek dnešního šlechtického rodu **Valdštejnů**. Kdoví, zda se ti to velmožové nemohli tehdy v dávno věku třeba na královském dvoře setkat. Ostatně zřejmě nejjednodušší odpověď by nám mohla dát dnešní hlava rodu **Arnošt Adolf hrabě Waldstein-Wartenberg**.

Markvartici

Waldsteinové

Adolf Arnošt Waldstein-Wartenberg

Valdštejnský palác získal roku 1639 švagr Albrecht Maxmilián a jeho potomci palác drželi 11 generací

Maxmilián hrabě Waldstein, který vlastnil dnešní pražskou čtvrť Vršovice, je v rodokmenové posloupnosti předkem Arnošta Adolfa Waldsteina-Wartenberga ve 12. generaci.

Maxmilián byl vzdáleným bratrancem, švagrem a oblíbeným věvodou Albrechta z Valdštejna, po kterém získal Valdštejnský palác v Praze na Malé Straně. V roce 1627 získal do dědičného vlastnictví statky Mnichovo Hradiště, Svijany a Zárčice, získal též Hrubou Skálu a po otci dědil Dobruvice a Mnaňce. V roce 1628 byl povýšen do hraběcího stavu.

Z rodiny Lobkowiczů vlastnila Vršovice Marie Magdalena, provdaná 8. února 1588 za Jana Rudolfa Trčku z Lupy. Od něj také ves, nesoucí

jméno podle rodu **Vršovců**, získala. „Po otci zdědila ducha podnikavosti a obratnosti v řeči, ale na poddané byla tvrdá.“ Tak bývá často historickými prameny charakterizována. S dodatkem, že nebezpečným úskalím let 1618-1621 se tak obrátily vyvíjela, že nabyla po roce 1621 nevšedního jméni, které se dostalo do rodu Trčkovského. Vršovice prodala v roce 1627.

Lobkowiczové

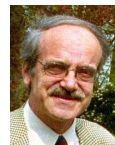

Trčkové

zámek v Křimicích, po němž se Jaroslavova větev rodu nazývá, mu byl v restituci navrácen

hlava rodu Jaroslav kníže Lobkowicz

znak Vršovci

„Historie českého národa v obrazech“, Josef Mathauser

Záhuba **Vršovců**

Vršovci - Vršovice a majitelé Vršovci

Vršovice patří mezi nejstarší obce tvořící Prahu. Známo je, že existovaly už od roku 1088, kdy je první český král **Vratislav I.** věnoval spolu s dalšími pozemky vysehradské kapitule. Není proto vyloučeno, ale ani potvrzeno, že svůj název odvozují právě od rodu **Vršovců**, kteří byli po Slavníkovcích dalším rodem, který konkuroval vládnoucím Přemyslovcům.

V roce 1205 věnoval král **Přemysl Otakar I.** **Vršovice** klášteru sv. Benedikta na Ostrově, nedaleko dnešní Davle. Vršovické vinice poté začaly rozkvést v době

Karla IV. Lucemburského,

kdy se nazývaly Udolí viničné a Botič pak Vinný potok.

Vršovice měnily své vlastníky a když se v roce 1620 stal majitelem **Jan Rudolf Trčka z Lupy** znamenalo to, že získal: „...tvrz **Vršovice** s dvorem poplužním, s poplužím, s mlejnem, ves **Vršovice** celou, ves Podol celou, ves Dvorce celou s dvorci kmetci, s platy stálými a běžnými, s krčmami vejsadními, s podacími kostelními, s dědinami, lukami, zahradami, štěpnicemi, vinicemi, chmelnicemi, porostlinami, rybníky, potoky, vodotočinami...“.

Z **Trčků** přešly **Vršovice** na pány z **Valdštejna**

Jak uvádějí prameny **Jan Rudolf Trčka Lupy**, míšeňských, postoupil je poté v dluhu z **Lobkovic**, která „statek, ves celou směnili“ **Maxmiliánovi z Valdštejna**. na zaplacení dluhu 32.000 kop Po jeho smrti převzal **Vršovice** odkázal dětem po bratrovi **Janu** se provdala za **Jana Leopolda Václava kníže Paar** koupil později za 60.000 zlatých Nusle a spojil je v jedno panství s **Vršovci**.

znak Vršovci

znak Vršovci

a v roce 1648 na rod pánů ze **Sternberka**, který koupil **Vršovice** za 15.000 kop grosů manželce své **Marii Magdaléně rozené Vršovice**, na jistý způsob dala jest a Ten v roce 1648 postoupil **Vršovice** **Františku M. Karlovi ze Sternberka**. **Václav Vojtěch Sternberg**, který je **Norbertovi**. Jeho vnučka **M. Terezie**, hraběte z **Paaru**. Jejich syn **Josef**

Jsou známa jména některých **Vršovců**, jejichž potomci byli zřejmě později mezi zavražděnými na **Vratislavu I.** žili například **Buz**, **Čeč**, **Dobromil** nebo **Čta**. Za knížete **Břetislava II.** zase **Mutina** a **Božej**. Je také ale asi velmi pravděpodobné, že někteří jednotlivci decimaci svého rodu roku 1108 přežili. Uvádí se např. **Jan** (syn **Čty**), jehož návodem prý zemřel kníže **Svatopluk Přemyslovec**, který byl probodnut ostřepem neznámým vrahem 21. září 1109. Svůj původ od **Vršovců** deklarovali dokonce i celé rody. Například podle jmen **Unislav** (Uně) a **Bořita**, oblíbených potom u vládyků z **Peruce** a **Sekerků ze Sedčic**, se soudilo, že ti byli potomky **Vršovců** buď po meči nebo po přeslici. Alespoň na počátku XIV. stol. se věřilo, že páni erbu sekery pocházejí opravdu od **Vršovců**. Dnes znak pánů **Sekerků ze Sedčic** najdeme na znaku pražské čtvrti **Vršovice**.

Znak **Vršovci** je složen z několika částí: český lev je znakem **Království českého**. Siročiny s vrší jsou znakem pánů **Sekerků ze Sedčic**, kteří odvozovali svůj původ od rodu **Vršovců** a kteří měli modrý znak s vrší. Hradební zed s cimburím je polovicí znaku **Královského hlavního města Prahy**. Samotný název je poprvé zmiňován v roce 1088 v zakládající listině **Vyšehradské kapituly**, pod kterou osada spadala.

V roce 1648 získal **Vršovice** od **Maxmiliána z Valdštejna** nejvyšší soudi království a dvorský maršálek **František Matyáš Karel ze Sternberka**, který už vlastnil velké statky. Po otci **Adamovi II.** např. dědil **Bechyň**, **Zalužany** a **díl Zelené Hory**, po bratrovi a matce **Horažďovice** a **Sedlec**. Patřil mu také **Krakovec**. Ze získání **Vršovci** se ale dlouho neradoval, protože zemřel již 9. srpna 1648, když byl postřelen **Svédy**.

František Matyáš

Když se po smrti dělil jeho majetek, získal ves **Vršovice** spolu se **Zelenou Horou** a **Zadním Dvorem** syn **Václav Vojtěch** rytíř řádu **Zlatého rouna**, nejvyšší hofmistr a zakladatel **Sternberského domu** na **Hradčanech** a zámku v **Troji**.

Přímým potomkem **Václava Vojtěcha Sternberga**, který zemřel 25. ledna 1708, je po přeslici v 11. generaci **Zdeněk hrabě Sternberg**, majitel hradu **Český Sternberg**.

Sternbergové

Zdeněk hrabě Sternberg

Sekerkové ze Sedčic, se pokládali za potomky rodu **Vršovců**. Nebylo to ale nijak potvrzeno. Ottův slovník naučný píše o záležitosti takto: „**Sekerkové** dosáhli později i uznání toho od králův a psali se hrabaty **Vršovci**. Nemajíce průvodův padělali nejapně list kn. Bedřicha a majestát **Vladislavův** 28. září 1507, což potvrzeno pravými majestáty 1. července 1543 a 27. března 1666 a též vloženo ve dsky zemské (553.C.25.).“ Původním sídlem **Sekerků** byly **Sedčice**, kde je ale **Čeněk** jako poslední z rodu uváděn r. 1417; v téže době je jiný člen rodu **Bošek** - písařem na **Karlštejně**. **Sedčice** poté také vlastnil **Jan z Valdštejna** (1585) a poté **Kapřivové ze Sulevic**, z nichž **Katerina** je i s tvrzí prodala **Hejmanu Čemínovi**. Ten je připojil k panství **Krásnodvorskému**. Sídlem, které **Sekerkové ze Sedčic** vlastnili více jak sto let byly **Lobkovice**. Poprvé se zde objevují v roce 1496. To znamená, že zde vystřídali mocný rod pánů z **Lobkovic**, kteří po tomto středověkém sídle přejali své příjmení. Jejich předek **Mikuláš z Ujezda** koupil **Lobkovice** v roce 1409. Jeho dva synové **Jan I. Popel** (byl v domácích rozbrojích roku 1448 spolunepřitelem pana **Jiříka z Poděbrad**) a **Bohuslav Hasištejnský** se už psali z **Lobkovic**. K rozšíření panského sídla zřejmě došlo ale až za **Jana Ratibora Sekerky** asi někdy před rokem 1610, kdy je v **Lobkovicích** poprvé zmíněn zámek jako dobové označení pro většinu vrchnostenských obydlí. Do majetku **Lobkowiczů** přešel statek opět roku 1616 zásluhou **Polyxyne**.

Popelové z Lobkovic

Lobkovice

Popelové z Lobkovic

Sekerkové ze Sedčic

